

Obszar: **ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO**

JEDNOSTKA EDUKACYJNA 01 – NIE WYCINAJCIE TEGO DRZEWA!.....	2
JEDNOSTKA EDUKACYJNA 02 – ZIELONY OGRÓD DLA ZDROWEGO ŻYCIA	13
JEDNOSTKA EDUKACYJNA 03 – CO JESZ?.....	25
JEDNOSTKA EDUKACYJNA 04: WODA: WAŻNY ZASÓB!	37
JEDNOSTKA EDUKACYJNA 05 – CHAOS KLIMATYCZNY	49

Jednostka edukacyjna 01 – NIE WYCINAJCIE TEGO DRZEWA!

IDENTYFIKACJA

TYTUŁ Nie wycinajcie tego drzewa!

POZIOM SZKOŁY Przedszkole

KONTKEST

- Działania edukacyjne będą realizowane w szkole i poza nią.
- Liczba uczniów **w wieku 5 lat** - min 10 max 20.

POTRZEBA/ PROBLEM

Coraz ważniejsze staje się rozpoczęcie podnoszenia świadomości na temat zrównoważonego rozwoju środowiska już od najmłodszych lat, aby dzieci były świadome, że ich obecne działania mogą wpłynąć na ich przyszłe życie. Pytanie zadawane dzieciom uczęszczającym do przedszkola brzmi: czy w Twoim przedszkolu lub domu jest coś, co mogłoby zaszkodzić środowisku, w którym żyjesz?

Dzięki realizacji tego projektu dzieci będą mogły nauczyć się:

- jak traktować przyrodę jako miejsce, które należy szanować, aby zapewnić lepsze życie;
- jak odpowiedzialnie zachowywać się, aby zapewnić wszystkim wysoką jakość życia;
- jak być świadomym relacji istniejących między różnymi elementami lasu jako modelu ekosystemu.

GRUPA DOCELOWA Uczniowie, nauczyciele i trenerzy, administracja lokalna, stowarzyszenia obywatelskie

METODY PRACY

- Wywiad kliniczny
- Burza mózgów
- Wspólne uczenie się
- Odgrywanie ról
- Indywidualna praca/refleksja
- Czas w kręgu
- Praca w zespole

PLANOWANIE

GŁÓWNE CELE (Cele nauczania)

- Zrozumienie różnych działań, w których ludzie angażują się w odpowiedzialne zachowanie, aby zapewnić wszystkim wysoką jakość życia.
- Uświadomienie sobie związku między różnymi elementami lasu jako modelowego ekosystemu.
- Zrozumienie znaczenia ochrony środowiska w obronie planety.
- Budowanie poczucia wspólnej odpowiedzialności
- Umiejętność pracy w zespole

CELE KSZTAŁCENIA GLOBALNEGO OBYWATELSTWA¹ (Cele usługi)

Poziom przedszkolny i wczesnoszkolny (5-9 years):

- *Znajomość kwestii lokalnych, krajowych i globalnych, systemów i struktur zarządzania:*
Opisz, w jaki sposób zorganizowane jest środowisko lokalne i jaki ma ono związek z szerszym światem oraz przedstaw koncepcję obywatelstwa.
- *Zrozumienie współzależności i powiązania globalnych i lokalnych problemów:*
Wymień kluczowe problemy lokalne, krajowe i globalne i zbadaj, jak można je połączyć.
- *Wprowadzenie odpowiednich umiejętności, wartości, przekonań i postaw:*
Poznanie możliwych sposobów podejmowania działań mających na celu ulepszenie świata, w którym żyjemy.
- *Wykazanie osobistej i społecznej odpowiedzialności za pokojowy i zrównoważony świat:*
Omów, w jaki sposób nasze wybory i działania wpływają na innych ludzi i planetę oraz znaczenie odpowiedzialnego zachowania.
- *Rozwijanie motywacji i chęci dbania o dobro wspólne:*
Rozpoznaj znaczenie i korzyści z zaangażowania obywatelskiego

KLUCZOWE KOMPETENCJE W NAUCE PRZEZ ŻYCIE

- Umiejętności numeryczne, ścisłe
- Umiejętności interpersonalne i zdolność do przyjmowania nowych kompetencji
- Aktywne obywatelstwo
- Przedsiębiorczość
- Świadomość i ekspresja kulturowa

¹ “Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives” opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

**ZAANGAŻOWANE
 PRZEDMIOTY**

- Nauki ścisłe
- Geografia
- Sztuka

WDROŻENIE
OPIS DZIAŁAŃ
FAZA 0:

 Cel: **poznanie zrozumienia przez uczniów ich relacji z naturą.**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Aby wprowadzić temat, prosi uczniów, aby weszli w krąg, wyjaśnia, jak działa Wywiad Kliniczny: <i>o Co myślisz, gdy słyszysz słowo „środowisko”?</i> <i>o Czym jest dla Ciebie las?</i> <i>o Co jest w lesie?</i> <i>o Do czego służy las?</i>	1. Aranżuje czas w kręgu i słucha Odpowiada na pytania jedno po drugim.
2. Nauczyciel prosi uczniów o narysowanie lasu, umieszczając w nim wszystkie elementy, które według nich znajdują w nim.	2. Rysuje las.

FAZA 1

 Cel: **uświadomienie sobie relacji między różnymi elementami lasu jako modelowego ekosystemu.**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Nauczyciel tworzy kącik do czytania ustawiając krzesła w kole i siada z uczniami. Nauczyciel pokazuje książkę z obrazkami, która pomoże dzieciom w rysowaniu (np. „Nie ścinaj tego drzewa” napisana przez Fuada Aziza w języku włoskim, ale można poszukać innej książki, która mówi o lesie).	1. Siedzi w kręgu, podnosi książkę, przegląda ją, przegląda razem z kolegami z klasy.
2. Nauczyciel prosi uczniów o obejrzenie okładki i pyta, dlaczego drzewo nie powinno być ścinane.	2. Robi założenia.
3. Nauczyciel dopasowuje obrazek do tekstu i czyta go w tonie przywodzącym na myśl bajkę.	3. Słucha.

<p>4. Pyta uczniów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Jakie środowisko jest potrzebne małym ptakom?</i> - <i>Co się stanie, jeśli ptaki nie będą miały już drzewa?</i> - <i>Co stanie się z ludźmi, jeśli wytnie się dużo drzew? Za czym będą tęsknić?</i> 	<p>4. Odpowiada, słucha innych odpowiedzi i porównuje swoje opinie z innymi.</p>
---	--

FAZA 2:

Cel: **Analiza elementów tekstu**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<p>1. Nauczyciel identyfikuje sekwencje opowiadania i rysuje je na tablicy, aby zbudować scenariusz do pracy z dziećmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ drzewo jest bohaterem ○ król jest antybohaterem ○ król rozkazuje ściąć drzewo i zmienia początkową sytuację ○ doradca króla wzmacnia rozkaz ○ pomocnicy bohatera (ptaszki i rudzik) mieszkają na drzewie i nie dopuszczają do wykonania królewskiego rozkazu. ○ sroka złodziejka zabiera księżniczce kolczyk ○ księżniczka nie znajduje kolczyka ○ sroka zwraca kolczyk i w nagrodę drzewo nie zostaje ścięte; przywrócono początkową sytuację ○ zwycięstwo bohatera. <p>2. Nauczyciel prosi dzieci o odegranie bajki według podanego schematu.</p>	<p>1. Słucha i patrzy na rysunek na tablicy.</p> <p>2. Dzieci się organizują: jedno dziecko gra rolę drzewa, a inne odgrywają rolę króla, doradcy, ptaków, rudzika, księżniczki i sroki złodziejki. Jedno dziecko gra rolę narratora (teksty są zapamiętywane swobodnie).</p>

FAZA 3

Cel: **badanie związku między człowiekiem a naturą poprzez gry**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
--------------------	---------------

<p>1. Towarzyszy dzieciom w pobliskim lesie i wyjaśnia im grę „Ludzki las” (Załącznik A).</p> <p>2. Na koniec gry pyta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jakie to uczucie naśladować swoje drzewo?</i> • <i>Czego wymagał kontakt z drzewem?</i> <p>Lub proponuje grę „Ludzie lasu i odkrywcy” (Załącznik B).</p> <p>Na koniec gry pyta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jak czuliście się jako ludzie lasu?</i> • <i>Jak udało ci się uniknąć niszczenia przyrody?</i> 	<p>1. Wchodzi do lasu i postępuje zgodnie z instrukcjami, aby zagrać w grę „Ludzki Las”.</p> <p>2. Odpowiada na pytania i słucha odpowiedzi kolegów z klasy.</p> <p>Wchodzi do lasu i postępuje zgodnie z instrukcjami, aby zagrać w grę „Ludzie lasu i odkrywcy”.</p> <p>Odpowiada na pytania i słucha odpowiedzi kolegów z klasy.</p>
--	---

ZAŁĄCZNIK A)

LUDZKI LAS

Cel: skupienie, obserwacja, identyfikacja, ekspresja ciała

Miejsce: pobliski las

Uczestnicy: maksymalnie 20

Czas trwania: 10-20 minut

INSTRUKCJE

Każdy uczestnik wybiera drzewo w lesie, które mu się najbardziej podoba lub które najbardziej go inspiruje, stara się je wyczuć obserwując je, a następnie opiera się plecami o jego pień, aby stać się jego częścią. Po około dziesięciu minutach koncentracji wszyscy powoli i bez mówienia wracają do punktu wyjścia, w którym każda osoba zaczyna gestykulować i przedstawiać swoje drzewo, tak że cała grupa tworzy duży ludzki las. Prowadzący może dawać bodźce, prowadząc grupę przez cztery pory roku: podczas letniej bryzy lub jesiennej burzy. Gra kończy się po zakończeniu cyklu czterech pór roku.

UWAGI

Gra wymaga spokojnej i skupionej atmosfery. Jest to czynność, która pomaga dostroić się do natury i otworzyć na nią wszystkie zmysły. Ćwiczenie można również wykonywać w pomieszczeniu, ale wtedy wymaga stałego prowadzenia przez prowadzącego.

ZAŁĄCZNIK B)

LUDZIE LASU I ODKRYWCY

Cel: umiejętność wtapiania się, integrowania i łączenia ze światem przyrody, słuchania, obserwacji i eksploracji.

Miejsce: las

Materiał: taśma klejąca, naturalne kolory takie jak węgiel, glina, sznurek i nożyczki

Uczestnicy: nie mniej niż czterech

Wiek: 5 lat i więcej

Czas trwania: co najmniej godzina

INSTRUKCJE:

Ta gra zachęca ludzi do kamuflażu i zjednoczenia się z lasem. Tylko w ten sposób Ludzie Lasu mogą uciec przed Odkrywcami, a ci drudzy mogą pozostać niewidoczni i w ten sposób zaskoczyć Ludzi Lasu.

Dzieci dzielą się na dwie grupy: Ludzie Lasu i Odkrywcy. Mają do dyspozycji las, najlepiej gęsty, w którym zostały wytyczone granice, w których grają. Jest to las zamieszkały przez Leśnych Ludzi, którzy muszą teraz ukryć się przed Odkrywcami. Jedynym sposobem na ucieczkę jest zakamuflowanie się. W tym celu mają do dyspozycji kilka sztuczek i wszystkie naturalne przedmioty w lesie. Jednocześnie unikają w jakikolwiek sposób niszczenia przyrody. Z drugiej strony odkrywców można rozpoznać po kolorowej chustce na ramieniu.

Gra rozpoczyna się, gdy Leśni Ludzie nałożyli „makijaż” i poznali las. W tym momencie Odkrywcy zaczynają szukać członków Ludzi Lasu. Cała gra toczy się w absolutnej ciszy, ponieważ w interesie każdej drużyny jest, aby nie została podsłuchana przez drugą. Kiedy Odkrywca zauważy Mieszkańca Lasu, krzyczy. Jest to jedyny sposób, w jaki może zasygnalizować swoim kolegom z drużyny, że znaleziono członka innej drużyny, i zobaczyć, ile osób musi jeszcze zostać wykrytych. Każdy zauważony członek Leśnych Ludzi musi zostać odprowadzony we wcześniej ustalone miejsce.

Dobrze byłoby ustawić limit czasowy w grze, aby mogła zakończyć się, nawet jeśli wszyscy Leśni Ludzie nie zostaną odnalezieni.

UWAGI

Obszar gry może być mniej lub bardziej rozbudowany w zależności od wieku uczestników; im młodsze, tym mniejszy obszar.

FAZA 4

Cel: przekazanie zdobytej wiedzy.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Nauczyciel sugeruje, aby podzielić się zdobytym doświadczeniem i wiedzą z innymi grupami szkolnymi i proponuje kwestionariusz do wypełnienia.	1. Uczniowie: <ul style="list-style-type: none"> - Zdefiniuj pytania, które mają być zawarte w kwestionariuszu; - Zarządzaj kwestionariuszem wśród innych grup szkolnych;
2. Nauczyciel czyta wyniki ankiet i wspiera uczniów w realizacji projektu service learning	2. Uczniowie na podstawie wyników ankiety: <ul style="list-style-type: none"> - Zdecyduj, jak przygotować projekt service learning

(działanie na podstawie wyników ankiet)	<ul style="list-style-type: none"> - Zaprojektuj projekt - Zrealizuj projekt - Dziel się swoją pracą z innymi grupami szkolnymi
---	--

FAZA 5

Cel: **Wzmocnienie zdobytej wiedzy**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nauczyciel dokonuje przeglądu realizowanej ścieżki dydaktycznej i koncentruje się na kluczowych pojęciach. 2. Zachęca uczniów do samooceny poziomu zdobytej wiedzy poprzez zadawanie pytań stymulujących, takich jak: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Czy zadanie wydawało Ci się interesujące? Dlaczego tak / dlaczego nie</i> ○ <i>Którą fazę uważasz za najbardziej interesującą lub najmniej interesującą i dlaczego?</i> ○ <i>Co chciałbyś zrobić inaczej niż proponował nauczyciela?</i> ○ <i>Jakie przesłanie zrobiło na Tobie największe wrażenie?</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uświadamia sobie wzrost poznawczy nabyty podczas procesu edukacyjnego. 2. Odpowiada na pytania i prezentuje je innym kolegom z klasy.

ZASOBY

- Zasoby ludzkie: nauczyciele.
- Zasoby finansowe: nie dotyczy.
- Możliwe partnerstwa z podmiotami społecznymi: lokalne stowarzyszenia ekologiczne, leśnicy, stowarzyszenia odpowiedzialne za utrzymanie lokalnych powierzchni zielonych.

**USTAWIENIE
DZIAŁAŃ****W klasie:**

Uczniowie słuchają historii i odgrywają role. Przygotowują ankietę, zbierają wyniki i na podstawie wyników realizują projekt service learning.

Poza salą lekcyjną:

Wizyta w pobliskim lesie i udział w zabawie zaproponowanej przez nauczyciela.

EWALUACJA I DYSEMINACJA**ELEMENTY
EWALUACYJNE**

Pod koniec jednostki edukacyjnej uczeń powinien rozumieć:

- relacje między różnymi elementami lasu jako modelowego ekosystemu?
- wpływ ścinania drzew na życie człowieka.
- jak uniknąć zniszczenia przyrody?

**NARZĘDZIA
EWALUACJI**

- Kwestionariusz samooceny (**Załącznik 1**)
- Siatka ewaluacji oparta na Celach Nauczania Globalnej Edukacji Obywatelskiej związanych z wiekiem 12-15 lat (**Załącznik 2**)

**DZIAŁANIA
DYSEMINACYJNE**

Wydarzenie końcowe w szkole.

**NARZĘDZIA
DYSEMINACYJNE**

Projekt zaproszenia na wydarzenie końcowe.

Załącznik 1

Obszar: ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO
Jednostka edukacyjna 01: Nie wycinajcie tego drzewa!**KWESTIONARIUSZ SAMOOCENY**

Pytanie		Odpowiedź
1.	Co oznacza „środowisko”?	
2.	Co to jest las i do czego służy?	
3.	Co stanie się z ludźmi, jeśli wytnie się wiele drzew?	
4.	Jak uniknąć niszczenia przyrody?	
5.	Czy zrealizowany projekt wydał Ci się interesujący? Dlaczego tak / dlaczego nie	
6.	Którą fazę uważasz za najbardziej interesującą lub najmniej interesującą i dlaczego?	
7.	Czego nowego się nauczyłeś, czego nie wiedziałeś wcześniej?	

Nauczyciel może dodać kolejne pytania, które uważa za istotne dla oceny ucznia.

Załącznik 2

Obszar: ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO
Jednostka edukacyjna 01: Nie wycinajcie tego drzewa!

SIATKA EWALUACYJNA²

Edukacja wczesnoszkolna (5-9 lat)

Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punkcja (od 1 do 10)
Opis, w jaki sposób zorganizowane jest środowisko lokalne i jak odnosi się ono do szerszego świata oraz wprowadzenie pojęcie obywatelstwa	Ja, rodzina, szkoła, sąsiedztwo, społeczność, kraj, świat.	
	W jaki sposób zorganizowany jest świat (grupa, społeczności, wsie, miasta, kraje, regiony).	
	Relacje, członkostwo, tworzenie zasad i zaangażowanie (rodzina, przyjaciele, szkoła, społeczność, kraj, świat).	
	Dlaczego istnieją zasady i obowiązki i dlaczego mogą się zmieniać w czasie.	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punkcja (od 1 do 10)
Wymienienie kluczowych problemy lokalne, krajowe i globalne i dowiedzenie się, jak można je połączyć	Zagadnienia dotyczące społeczności lokalnej (środowiskowe, społeczne, polityczne, gospodarcze lub inne).	
	Podobne lub różne problemy napotykanne w innych społecznościach w tym samym kraju i w innych krajach.	
	Implikacje problemów globalnych dla życia jednostek i społeczności.	
	Jak jednostka i społeczność wpływają na globalną społeczność.	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punkcja (od 1 do 10)
Poznanie możliwych sposobów podejmowania działań	Jak nasze wybory i działania mogą sprawić, że nasz dom, społeczność szkolna, kraj i planeta będą lepszym miejscem do życia i jak mogą chronić nasze środowisko.	

² “Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives” opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

na rzecz poprawy świata, w którym żyjemy	Nauka współpracy (projekty oparte na współpracy dotyczące rzeczywistych problemów w społeczności – np. praca z innymi w celu zbierania i prezentowania informacji oraz używanie różnych metod do komunikowania wyników i pomysłów).	
	Umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów.	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Omówienie, w jaki sposób nasze wybory i działania wpływają na innych ludzi i planetę oraz stosowanie odpowiedzialnego zachowania	Wartości troski i szacunku dla siebie, innych i naszego środowiska	
	Zasoby indywidualne i wspólnotowe (kulturowe, ekonomiczne) oraz koncepcje bogaty/biedny, sprawiedliwy/niesprawiedliwy	
	Wzajemne połączenia między człowiekiem a środowiskiem	
	Przyjęcie nawyków zrównoważonej konsumpcji	
	Osobiste wybory i działania oraz ich wpływ na innych i środowisko	
	Rozróżnianie między „dobrym” a „złym” oraz uzasadnianie naszych wyborów i osądów	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Rozpoznanie znaczenia i korzyści z zaangażowania obywatelskiego	Korzyści z osobistego i zbiorowego zaangażowania obywatelskiego	
	Osoby i podmioty podejmujące działania na rzecz poprawy społeczności (współobywatele, kluby, sieci, grupy, organizacje, programy, inicjatywy)	
	Rola dzieci w znajdowaniu rozwiązań dla lokalnych, krajowych i globalnych wyzwań (w szkole, rodzinie, najbliższej społeczności, kraju, planecie)	
	Formy zaangażowania w domu, szkole, społeczności jako podstawowe aspekty obywatelstwa	
	Angażowanie się w dialog i debatę	
	Udział w zajęciach poza salą lekcyjną	
	Efektywna praca w grupach	
ŚREDNI WYNIK		
CAŁKOWITY ŚREDNI WYNIK		

Jednostka edukacyjna 02 – Zielony ogród dla zdrowego życia

IDENTYFIKACJA

TYTUŁ Zielony ogród dla zdrowego życia

POZIOM SZKOŁY Szkoła Podstawowa

KONTKEST

- Działania edukacyjne będą realizowane w szkole i poza nią.
- 15-20 uczniów uczęszczających do trzeciej klasy w wieku 8-9 lat.
- Zaangażowani nauczyciele przedmiotów: przedmioty ścisłe, geografia, sztuka, matematyka, edukacja obywatelska, język angielski, język narodowy

**POTRZEBA/
PROBLEM**

Obecnie większość uczniów nie przestrzega zdrowego schematu żywieniowego, nadużywając gotowych przekąsek i przetworzonych posiłków. Dlatego też znaczny odsetek nie posiada żadnej wiedzy na temat niektórych źródeł i składników żywności. Chcielibyśmy zachęcić ich do zwiększania świadomości i uświadomienia sobie, w jaki sposób żywność jest produkowana, jak wygląda droga jedzenia z zakładu na stół, a także jak zmniejszyć ślad CO₂, próbując kupować lokalne produkty, zmniejszając ryzyko skażenia generowane przez transport. Kupując nasze lokalne owoce i warzywa, przyczyniamy się również do znacznego zmniejszenia zużycia plastiku. Z drugiej strony możemy porównać, jak zmieniły się nawyki społeczne w ciągu ostatnich 2 pokoleń. Na przykład, jakie pokarmy jedli nasi dziadkowie w dzieciństwie? Czy są jakieś podobieństwa do naszych obecnych nawyków? Które są lepsze?

GRUPA DOCELOWA Uczniowie, nauczyciele i trenerzy, rodzice i dziadkowie, administracja lokalna, stowarzyszenia obywatelskie

METODY PRACY

- Wywiad kliniczny
- Burza mózgów
- Wspólne uczenie się
- Czas w kręgu
- Praca w zespole

PLANOWANIE

GŁÓWNE CELE (Cele nauczania)

- Zrozumienie znaczenia prawidłowego odżywiania dla zachowania zdrowia
- Zrozumienie wpływu niektórych upraw na środowisko
- Zrozumienie potrzeby upraw nieprzemysłowych w celu ochrony środowiska i wspólnego dobrobytu
- Nauczenie, jak sadzić owoce i warzywa
- Poznanie nazwy owoców i warzyw
- Pomoc osobom potrzebującym, zapewniając tanią żywność
- Podkreślenie znaczenia zdrowego odżywiania
- Budowanie poczucia wspólnej odpowiedzialności
- Praca zespołowa

CELE KSZTAŁCENIA GLOBALNEGO OBYWATELSTWA³ (Cele usługi)

Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna (5-9 lat):

- *Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i analizy:*
Wymień różne źródła informacji i rozwiń podstawowe umiejętności analizy.
- *Kultywacja i zarządzanie tożsamościami, relacjami i poczuciem przynależności:*
Rozpoznanie, w jaki sposób dopasowujemy się do otaczającego nas świata i wchodzimy z nim w interakcję oraz rozwijanie umiejętności intrapersonalnych i interpersonalnych.
- *Dzielenie się wartościami i obowiązkami opartymi na prawach człowieka:*
- Zilustruj różnice i powiązania między różnymi grupami społecznymi.
- *Wprowadzenie odpowiednich umiejętności, wartości, przekonań i postaw:*
Poznanie możliwych sposobów podejmowania działań mających na celu ulepszenie świata, w którym żyjemy.
- *Wykazanie osobistej i społecznej odpowiedzialności za pokojowy i zrównowagony świat:*
Omów, w jaki sposób nasze wybory i działania wpływają na innych ludzi i planetę oraz znaczenie odpowiedzialnego zachowania.

KLUCZOWE KOMPETENCJE W NAUCE PRZEZ ŻYCIE

- Alfabetyzacja
- Wielojęzyczność
- Umiejętności numeryczne, naukowe i inżynierskie
- Kompetencje cyfrowe i technologiczne
- Umiejętności interpersonalne i zdolność do przyjmowania nowych kompetencji
- Aktywne obywatelstwo

³ “Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives” opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

**ZAANGAŻOWANE
 PRZEDMIOTY**

- Geografia
- Historia
- Język ojczysty
- Nauki ścisłe
- Matematyka

WDROŻENIE
OPIS DZIAŁAŃ
FAZA 0:

Cel: wykrycie istniejącej wiedzy uczniów na temat żywienia.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. W celu wprowadzenia tematu prosi uczniów o zajęcie miejsca w kręgu (krąg czasu), wyjaśnia tryb i funkcję przeprowadzania Wywiadu Klinicznego: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Co kojarzy Ci się ze słowem „odżywianie”?</i> ○ <i>Co jesz?</i> ○ <i>Dlaczego jesz?</i> ○ <i>Kiedy jesz?</i> ○ <i>Co by się stało, gdybyś nie jadł?</i> ○ <i>Co by się stało, gdybyś jadł tylko białko?</i> ○ <i>Jak to, co jesz, wpływa na środowisko?</i> ○ <i>Dlaczego?</i> 	1. Siada w kręgu i słucha Odpowiada na pytania jedno po drugim.

FAZA 1

Cel: zrozumienie, jak żywienie zmieniało się na przestrzeni czasu

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Nauczyciel proponuje obejrzenie filmu o odżywianiu od starożytnych cywilizacji do współczesności. 2. Nauczyciel prosi o przeanalizowanie i zrozumienie filmu poprzez kilka pytań: <i>o Co ludzie jedli w czasach starożytnych?</i> <i>o Jak myślisz, dlaczego?</i> <i>o Co się zmieniło na przestrzeni czasu?</i> <i>o Jak myślisz, dlaczego?</i>	1. Słucha 2. Uczeń odpowiada na pytania, a następnie dzieli się wynikami z innymi kolegami z klasy, szanując opinie wszystkich.

<ol style="list-style-type: none"> 3. Sugeruje przygotowanie mapy myśli z różnymi odpowiedziami. 4. Prosi uczniów o przygotowanie ankiety, którą prześlą swoim dziadkom w celu porównania ich odpowiedzi z tym, co widzieli w filmie. 5. Prosi o przekazanie ankiety ich dziadkom, a następnie analizuje zebrane odpowiedzi. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Uczeń wraz z kolegami z klasy zapisuje swoje odpowiedzi. 4. Uczniowie podzieleni na grupy przygotowują pytania kwestionariusza. Każda grupa dzieli się swoim projektem kwestionariusza z innymi grupami i wspólnie określają ostateczną wersję. 5. Uczeń zadaje pytania rodzinie, udziela odpowiedzi w klasie, a na koniec wpisuje dane do tabeli i zastanawia się, dlaczego odżywianie się zmieniło.
---	--

FAZA 2:

Cel: zrozumienie, jak odżywianie wpływa na środowisko

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnia szczegółowe materiały informacyjne na temat wpływu wybranych produkcji na środowisko i zdrowie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca w grupie: czyta, dyskutuje i dzieli się z grupą klasową

FAZA 3

Cel: poznanie różnych metod uprawy warzyw i/lub roślin strączkowych

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
--------------------	---------------

<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzi dzieci do lokalnego ogrodu i prosi rolnika/ogrodnika o wyjaśnienie, w jaki sposób niektóre rodzaje warzyw są uprawiane tradycyjnymi metodami. 2. Po powrocie do klasy zaprasza uczniów do narysowania lub poszukania obrazków związanych z etapami uprawy sałaty: <i>o przygotowanie gleby</i> <i>o siew</i> <i>o nawadnianie</i> <i>o nawożenie</i> <i>o zbiór</i> 3. Przygotowuje tablicę plakatową zawierającą etapy uprawy sałaty. 4. Pokazuje kilka zdjęć z produkcji warzyw w szklarni i zachęca uczniów do zwrócenia uwagi na dwa różne rodzaje upraw, zadając pytania takie jak: <i>o Gdzie jest uprawiane warzywo na plakacie?</i> <i>o A to, który widzisz teraz?</i> <i>o Przez kogo produkowane są warzywa przechowywane w szklarni?</i> <i>o Skąd mogą pochodzić?</i> 5. Uzupełnia dyskusję prezentując torby z niektórymi rodzajami warzyw pakowane i dystrybuowane przez bardzo duże branże, działające w wielu krajach i zwane międzynarodowymi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obserwuje, słucha i zadaje pytania. 2. Rysuje lub znajduje obrazki dotyczące etapów uprawy sałaty. 3. Wraz z kolegami wkleja rysunki na plakat. 4. Patrzy na zdjęcia, odpowiada na pytania i rozumie, że: <ul style="list-style-type: none"> - istnieją różne sposoby uprawy warzyw; - jest uprawa tradycyjna i szklarniowa - warzywa szklarniowe mogą być produkowane przez bardzo bogatych ludzi. 5. Słucha, obserwuje i zauważa, że istnieją duże branże zwane międzynarodowymi, które uprawiają, zbierają produkty i sprzedają warzywa w torbach na całym świecie.
---	---

FAZA 4

Cel: poznanie wpływu różnych metod uprawy warzyw na zdrowie i środowisko naturalne.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Dzieli klasę na 5 grup i przypisuje każdej grupie tekst związany z tym tematem i skupiający się na warzywach	1. Czyta, dyskutuje, syntetyzuje i prezentuje na forum grupy klasowej

<p>kupowanych w plastikowych torebkach (produkcja przemysłowa) i hodowanych w szklarniach.</p> <p>2. Dzieli uczniów na dwie grupy, jedną opowiadającą się za uprawami przemysłowymi, a drugą przeciw, zapraszając kolejno do wyrażania swoich opinii, zgodnie z zasadami i metodami Debaty.</p> <p>3. Na koniec nauczyciel prosi o podzielenie się tym, co uczniowie zrozumieli i co czuli podczas doświadczenia.</p>	<p>2. Uczniowie dzielą się na dwie grupy, analizują materiał związany z przydzielonym stanowiskiem i przygotowują wypowiedź. Uczeń uczestniczy w dyskusji, szanując czas i opinie innych.</p> <p>3. Uczeń wyraża swój własny punkt widzenia, szanując punkt widzenia innych.</p>
---	--

FAZA 5

Cel: Service Learning

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<p>1. Prosi o wypełnienie kwestionariusza wśród członków rodziny i kolegów szkolnych, aby przekazać im to, czego się nauczyli.</p> <p>2. Wspiera uczniów w planowaniu i realizacji wybranego projektu</p> <p>3. Koordynuje z uczniami prezentację zrealizowanego projektu</p>	<p>1. Uczniowie przygotowują wstępną wersję kwestionariusza, a następnie dzielą się nią z innymi w celu ustalenia ostatecznej wersji. Zarządzają kwestionariuszem i analizują wyniki.</p> <p>2. Planuje, projektuje i realizuje wybrany projekt oraz rozpowszechnia zdobytą wiedzę</p> <p>3. Pokazuje wykonaną pracę</p>

FAZA 6

Cel: analiza ścieżki dydaktycznej

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<p>1. Dokonuje przeglądu realizowanej ścieżki dydaktycznej i koncentruje się na kluczowych pojęciach.</p> <p>2. Zachęca uczniów do samooceny poziomu zdobytej wiedzy</p>	<p>1. Uświadomi sobie wzrost poznawczy nabyty podczas procesu edukacyjnego.</p> <p>2. Przekazuje swoje osobiste wrażenia.</p>

poprzez zadawanie pytań stymulujących, takich jak: <i>o Czy zadanie wydawało Ci się interesujące? Dlaczego tak / dlaczego nie</i> <i>o Którą fazę uważasz za najbardziej interesującą lub najmniej interesującą i dlaczego?</i> <i>o Co chciałbyś zrobić inaczej niż zaproponował nauczyciel?</i> <i>o Jakie przesłanie zrobiło na Tobie największe wrażenie?</i>	
---	--

ZASOBY	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zasoby ludzkie: nauczyciele, rolnicy/ogrodnicy wyjaśniający metodę uprawy. ○ Środki finansowe: sprzedaż produktów ekologicznych we współpracy z gospodarstwem ekologicznym ○ Możliwe partnerstwa z podmiotami społecznymi: lokalne gospodarstwa ekologiczne, lokalne stowarzyszenia rolników
---------------	--

USTAWIENIE DZIAŁAŃ	<p>W klasie: Uczniowie zbierali informacje na temat bioogrodnictwa oraz potrzeb konkretnych owoców i warzyw. Przygotowanie planu i etapów procesu sadzenia. Podział zadań między grupy.</p> <p>Poza klasą: Wizyta w gospodarstwie ekologicznym i supermarkecie.</p>
---------------------------	---

EWALUACJA I DYSEMINACJA

ELEMENTY EWALUACYJNE	Pod koniec lekcji uczeń powinien być w stanie zrozumieć: <ul style="list-style-type: none"> ○ jak zmieniło się odżywianie na przestrzeni czasu? ○ jak żywienie wpływa na środowisko? ○ różne metody uprawy warzyw i/lub roślin strączkowych ○ wpływ różnych metod uprawy warzyw na jego zdrowie i środowisko ○ jak pokazać rodzinie i społeczności, czego się nauczył?
-----------------------------	---

NARZĘDZIA EWALUACJI	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kwestionariusz samooceny (Załącznik 1) ○ Siatka ewaluacji oparta na Celach Nauczania Globalnej Edukacji Obywatelskiej związanych z wiekiem 5-9 lat (Załącznik 2)
----------------------------	---

DZIAŁANIA DYSEMINACYJNE	Wydarzenie końcowe w lokalnym gospodarstwie ekologicznym
--------------------------------	--

NARZĘDZIA

Projekt plakatu.

DYSEMINACYJNE

Produkcja końcowego filmu wideo, pokazującego cały proces uczenia się, który zostanie zamieszczony na stronie internetowej szkoły.

Załącznik 1

Obszar: **ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO**
 Jednostka edukacyjna 02: **Zielony ogród dla zdrowego życia**

KEWSTIONARIUSZ SAMOCENY

Pytanie		Odpowiedzi
1.	Co oznacza „odżywianie”?	
2.	Jak myślisz, dlaczego odpowiednia dieta jest ważna?	
3.	Jak to, co jesz, wpływa na środowisko?	
4.	Jakie są różne metody uprawy warzyw?	
5.	Jak metody uprawy wpływają na środowisko?	
6.	Jakie są główne różnice między uprawami przemysłowymi a tradycyjnymi?	
7.	Które Twoim zdaniem są lepsze dla bezpieczeństwa środowiska?	
8.	Czy projekt wydał Ci się interesujący? Dlaczego tak / dlaczego nie	
9.	Którą fazę uważasz za najbardziej interesującą lub najmniej interesującą i dlaczego?	
10.	Czego nowego się nauczyłeś, czego nie wiedziałeś wcześniej?	

Nauczyciel może dodać kolejne pytania, które uważa za istotne dla oceny ucznia.

Obszar: **ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO**
 Jednostka edukacyjna 02: **Zielony ogród dla zdrowego życia**

SIATKA EWALUACYJNA⁴

Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna (5-9 lat)

Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Wymień różne źródła informacji i rozwiń podstawowe umiejętności analizowania	Różne źródła informacji i zbieranie informacji za pomocą szeregu narzędzi i źródeł (przyjaciele, rodzina, społeczność lokalna, szkoła, komiksy, opowiadania, filmy, wiadomości)	
	Słuchanie i komunikowanie się w sposób dokładny i wyraźny (umiejętności komunikacyjne, języki)	
	Identyfikowanie kluczowych pomysłów i rozpoznawanie różnych perspektyw	
	Interpretowanie wiadomości, w tym złożonych lub sprzecznych wiadomości	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Rozpoznanie, jak dopasowujemy się do otaczającego nas świata i wchodzimy z nim w interakcję oraz rozwijanie umiejętności intrapersonalne i interpersonalne	Tożsamość, przynależność i relacje (ja, rodzina, przyjaciele, społeczność, region, kraj)	
	Gdzie mieszkam i jak moja społeczność łączy się z całym światem	
	Poczucie własnej wartości i wartość innych	
	Zbliżanie się do innych i budowanie pozytywnych relacji	
	Rozpoznawanie emocji u siebie i innych	
	Proszenie i oferowanie pomocy	

⁴ "Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives" opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

	Komunikacja, współpraca, troska i dbanie o innych	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Zilustruj różnice i powiązania między różnymi grupami społecznymi	Podobieństwa i różnice w obrębie kultur i społeczeństw oraz między nimi (płeć, wiek, status społeczno-ekonomiczny, populacje marginalizowane)	
	Powiązania między społecznościami	
	Wspólne podstawowe potrzeby i prawa człowieka	
	Docenianie i szanowanie wszystkich ludzi i żywych istot, środowiska i rzeczy	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Poznaj możliwe sposoby podejmowania działań na rzecz poprawy świata, w którym żyjemy	W jaki sposób nasze wybory i działania mogą sprawić, że nasz dom, społeczność szkolna, kraj i planeta będą lepszym miejscem do życia i mogą chronić nasze środowisko?	
	Nauka współpracy (projekty oparte na współpracy dotyczące rzeczywistych problemów w społeczności – np. praca z innymi w celu zbierania i prezentowania informacji oraz korzystania z różnych metod w celu komunikowania wyników i pomysłów)	
	Umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Dyskusja, w jaki sposób nasze wybory i działania wpływają na innych ludzi i planetę oraz stosowanie	Wartości troski i szacunku dla siebie, innych i naszego środowiska	
	Zasoby indywidualne i wspólnotowe (kulturowe, ekonomiczne) oraz koncepcje bogaty/biedny, sprawiedliwy/niesprawiedliwy	
	Wzajemne połączenia między człowiekiem a środowiskiem	

odpowiedzialnego zachowanie	Przyjęcie nawyków zrównoważonej konsumpcji	
	Osobiste wybory i działania oraz ich wpływ na innych i środowisko	
	Rozróżnianie między „dobrem” a „złem” oraz uzasadnianie naszych wyborów i osądów	
ŚREDNI WYNIK		
CAŁKOWITY ŚREDNI WYNIK		

Jednostka edukacyjna 03 – Co jesz?

IDENTYFIKACJA

TYTUŁ

Co jesz?

POZIOM SZKOŁY

Szkoła średnia niższego stopnia (ostatnie klasy szkoły podstawowej)

KONTKEST

- Działania edukacyjne będą realizowane w szkole i poza nią.
- Min 20 uczniów **w wieku 12-15 lat**.
- Zaangażowani nauczyciele: nauki ścisłe, geografia, sztuka, matematyka, edukacja obywatelska, język narodowy, informatyka

**POTRZEBA/
PROBLEM**

Chociaż młodsze pokolenie (pokolenie Z w wieku 18-24 lat) jest bardzo zaniepokojone kwestią zrównoważenia środowiskowego, nastolatki z niższej grupy wiekowej nadal nie zwracają uwagi, czy ich nawyki żywieniowe mogą mieć wpływ na ich zdrowie i środowisko. Pytanie brzmi: Co takiego jest w twojej szkole i domu, co może nie być zrównoważone dla środowiska?

Dzięki podjęciu tego tematu uczniowie:

- będą świadomi tego, jak ich obecne działania mogą wpłynąć na przyszłe pokolenia
- poczują się bardziej zaangażowani emocjonalnie/zaangażowani w problem, myśląc o swoich domowych nawykach
- rozwiną nowe umiejętności, a mianowicie kreatywność, przedsiębiorczość, refleksję, samoświadomość
- zostaną przeszkoleni, aby stać się świadomym i krytycznym konsumentem w celu ochrony własnego zdrowia i środowiska;

GRUPA DOCELOWA

Uczniowie, nauczyciele i trenerzy, administracja lokalna, stowarzyszenia obywatelskie

METODY PRACY

- Wywiad kliniczny
- Burza mózgów
- Wspólne uczenie się
- Odgrywanie ról
- Indywidualna praca/refleksja
- Praca w zespole

PLANOWANIE

GŁÓWNE CELE (Cele nauczania)

- Nauczenie się analizować reklamy żywności
- Uświadomienie sobie zagrożeń związanych ze spożywaniem żywności paczkowanej, związanych z przekazami reklamowymi
- Uświadomienie sobie społecznych i środowiskowych kosztów transformacji związanych z marketingiem i sprzedażą Międzynarodowych Firm Spożywczych.
- Zrozumienie znaczenia odpowiedzialnej i krytycznej konsumpcji dla własnego zdrowia i dobrostanu środowiska;
- Budowanie poczucia wspólnej odpowiedzialności
- Praca zespołowa

CELE KSZTAŁCENIA GLOBALNEGO OBYWATELSTWA⁵ (Cele usługi)

Poziom niższej szkoły średniej (12-15 lat):

- *Znajomość kwestii lokalnych, krajowych i globalnych, systemów i struktur zarządzania:*
Omów, w jaki sposób globalne struktury zarządzania współdziałają ze strukturami krajowymi i lokalnymi oraz zbadaj globalne obywatelstwo.
- *Zrozumienie współzależności i powiązań globalnych i lokalnych problemów:*
- *Oceń podstawowe przyczyny głównych problemów lokalnych, krajowych i globalnych oraz wzajemne powiązania czynników lokalnych i globalnych.*
- *Dzielenie się wartościami i obowiązkami opartymi na prawach człowieka:*
Okazuj uznanie i szacunek dla odmienności i różnorodności, pielęgnuj empatię i solidarność wobec innych osób i grup społecznych.
- *Wprowadzenie odpowiednich umiejętności, wartości, przekonań i postaw:*
Zbadaj, w jaki sposób jednostki i grupy podjęły działania w kwestiach o znaczeniu lokalnym, krajowym i globalnym oraz zaangażuj się w reagowanie na problemy lokalne, krajowe i globalne.
- *Wykazanie osobistej i społecznej odpowiedzialności za pokojowy i zrównoważony świat:*
Przeanalizuj wyzwania i dylematy związane ze sprawiedliwością społeczną i odpowiedzialnością etyczną oraz rozważ implikacje dla działań indywidualnych i zbiorowych.
- *Rozwijanie motywacji i chęci dbania o dobro wspólne:*
Rozwijaj i stosuj umiejętności aktywnego zaangażowania i podejmowania działań na rzecz wspólnego dobra.

⁵ “Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives” opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

**KLUCZOWE
 KOMPETENCJE
 W NAUCE PRZEZ
 ŻYCIE**

- Alfabetyzacja
- Umiejętności numeryczne, nauki ścisłe
- Kompetencje cyfrowe i technologiczne
- Umiejętności interpersonalne i zdolność do przyjmowania nowych kompetencji
- Aktywne obywatelstwo
- Przedsiębiorczość
- Świadomość i ekspresja kulturowa

**ZAANGAŻOWANE
 PRZEDMIOTY**

- Język ojczysty
- Matematyka
- Nauki ścisłe
- Geografia
- Sztuka
- IT

WDRAŻANIE
OPIS DZIAŁAŃ
FAZA 0:

Cel: **wykrucie istniejącej wiedzy uczniów na temat wyborów konsumenckich.**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Aby wprowadzić temat, prosi uczniów, aby usiedli w kręgu i wyjaśnia, jak działa Wywiad Kliniczny: <i>o Co kojarzy się ze słowem „odżywianie”?</i> <i>o Jaki jest cel odżywiania siebie?</i> <i>o Kiedy kupujesz lub prosisz o zakup żywności, jakimi kryteriami się kierujesz? Dlaczego?</i> <i>o Kiedy kupujesz przekąskę w automatach w szkole i w centrach handlowych, jakich informacji szukasz?</i> <i>o Skąd pochodzi to, co jemy?</i> <i>o Kim lub czym to było, zanim stało się „jedzeniem”?</i> <i>o Jak został wyhodowany lub wyprodukowany dany produkt?</i> <i>o Jak to do Ciebie dotarło?</i> <i>o Jaki wpływ ma to na twoje ciało lub zdrowie?</i> <i>o A co ze środowiskiem?</i> <i>o A co z prawami?</i>	1. Siedzi w kręgu i słucha Odpowiada na pytania jedno po drugim.
2. Przygotowuje mapę myśli zawierającą różne odpowiedzi	

3. Prosi uczniów o przeanalizowanie ich odpowiedzi.	2. Przygotowuje wraz z kolegami z klasy plakat przedstawiający mapę myśli. 3. Analizuje odpowiedzi i przedstawia swoją opinię.
---	---

FAZA 1

Cel: **analiza reklamy jedzenia**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nauczyciel pokazuje uczniom reklamę sieci fast foodów (np. McDonald's) i zaprasza ich do obejrzenia, pytając, jaki przekaz obierają, co czują. 2. Dzieli klasę na grupy składające się z czterech uczniów (A, B, C, D) i przypisuje role do czytania tekstu reklamowego: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń A musi przeanalizować obrazy (Co widzisz? Kto jest na pierwszym planie? Jaki kolor dominuje? dlaczego?). - uczeń B musi przeanalizować bezpośrednią wiadomość przekazywaną przez tekst słowny, zwracając również uwagę na inną funkcję grafiki - uczeń C musi podsumować informacje - uczeń D musi zebrać wszystkie dane i napisać krótki artykuł o plakacie ulicznego łańcucha żywnościowego. 3. Zaprasza uczniów do lektury artykułów inicjując klasową debatę, aby zdecydować, jaki sposób <i>identyfikacji, informacji i przekonania</i> generuje plakat reklamowy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obserwuje i uczestniczy w debacie, eksponując wrażenia, jakie ma z oglądania reklamy. 2. Pełni przydzieloną rolę w grupie. 3. Czyta artykuł swojej grupy, słucha artykułów innych grup, debatuje na temat różnych punktów widzenia i przyczynia się do opracowania wspólnego plakatu reklamowego.

FAZA 2:

 Cel: **poznanie procesu produkcji przedmiotu spożywczego**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Wracając do poprzedniego kroku, zwraca uwagę, w jaki sposób przekaz reklamowy przesunął uwagę z głównego jedzenia (hamburgera) na inne „przedmioty”, takie jak sałatki, pomidory i sery produkowane w miejscach oddalonych od hodowli bydła.	1. Słucha i w razie potrzeby zadaje pytania doprecyzowujące.
2. Dzieli klasę na 3 grupy prosząc o przeanalizowanie następujących punktów: - Czym jest łańcuch fast foodów (ze szczególnym uwzględnieniem aspektu wielonarodowego)? - Gdzie są hodowane zwierzęta, które łańcuch fast foodów zamienia w żywność? - W jaki sposób warzywa w kanapkach pozostają świeże?	2. Postępuje zgodnie z instrukcjami w celu wykonania wymaganych zadań.
3. Zaprasza uczniów do zgłaszania informacji, przedyskutowania ich i stworzenia wspólnego plakatu klasowego.	3. Zgłasza informacje zebrane przez jego grupę. Słucha danych przedstawionych przez inne grupy i podsumowuje główne ustalenia we wspólnym plakacie klasowym.
4. Sugeruje odwiedzenie przemysłowej farmy zwierzęcej powiązanej z międzynarodową korporacją lub obejrzenie jej na filmie oraz odwiedzenie ekologicznej farmy związanej ze sprzedażą dla małej restauracji.	4. Obserwuje i robi notatki.
5. Prosi o podzielenie się wrażeniami i odczuciami dotyczącymi przeżytego doświadczenia.	5. Dzieli się osobistymi wrażeniami i odczuciami.

FAZA 3

Cel: uświadomienie sobie zagrożeń związanych ze spożywaniem żywności paczkowanej, związanych z przekazami reklamowymi

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Zachęca do refleksji na temat informacji zebranych na poprzednich etapach oraz do podkreślenia zagrożeń związanych ze zdrowiem konsumenta i środowiskiem w tekście zatytułowanym: „Środowisko i zdrowie w cywilizacji hamburgerów McDonalda lub innych wielonarodowych łańcuchów pokarmowych”.	1. Na podstawie informacji z poprzedniego etapu opracowuje tekst podkreślający elementy, które są niebezpieczne zarówno dla zdrowia konsumentów, jak i dla środowiska.
2. Zaprasza do czytania różnych zadań, dyskutuje je z grupą klasową.	2. Czyta, słucha i pogłębia swoją wiedzę na temat fast foodów.
3. Zaprasza uczniów do przedstawienia zebranych informacji w artykule.	3. Opracowuje artykuł z grupą klasową.

FAZA 4

Cel: uświadomienie sobie społecznych i środowiskowych kosztów transformacji związanych z marketingiem i sprzedażą międzynarodowych firm spożywczych.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Nauczyciel dzieli uczniów na pary; rozdaje arkusz na temat historii Indian Amazonii i prosi każdą parę o przeczytanie tekstu ze zrozumieniem.	1. Dobiera się w parę, czyta i wymienia informacje z partnerem z pary.
2. Dzieli klasę na dwie grupy: jedną za zachowaniem naturalnego środowiska lasu deszczowego, aby umożliwić obecność Indian, a drugą przeciw. Następnie prowadzi „talk-show”, w którym uczniowie muszą zająć stanowisko w kwestii środowiskowych i społecznych kosztów wylesiania przez międzynarodową firmę spożywczą McDonald's (lub inną dużą międzynarodową korporację).	2. Słucha wypowiedzi nauczyciela i uczestniczy w odgrywaniu ról.

3. Prosi uczniów, aby podsumowali swoje przemyślenia na plakacie klasowym.	3. Podsumowuje refleksje na plakacie klasowym.
--	--

FAZA 5

Cel: **Service Learning**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Prosi o wypełnienie kwestionariusza wśród członków rodziny i kolegów szkolnych, aby przekazali to, czego się nauczyli. 2. Na podstawie wyników ankiet nauczyciel wspiera uczniów w planowaniu i realizacji projektu na poziomie lokalnym. 3. Koordynuje prezentację zrealizowanego projektu przez uczniów	1. Uczeń przygotowuje projekt ankiety, a następnie dzieli się nim z innymi w celu ustalenia ostatecznej wersji. Zarządza kwestionariuszem i analizuje wyniki. 2. Planuje, projektuje i realizuje wybrany projekt oraz rozpowszechnia zdobytą wiedzę. 3. Przedstawia pracę wykonaną na imprezie finałowej.

FAZA 6

Cel: **analiza ścieżki dydaktycznej**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Nauczyciel dokonuje przeglądu realizowanej ścieżki dydaktycznej i koncentruje się na kluczowych pojęciach. 2. Zachęca uczniów do samooceny poziomu zdobytej wiedzy poprzez zadawanie pytań stymulujących, takich jak: <i>o Czy zadanie wydawało Ci się interesujące? Dlaczego tak / dlaczego nie</i> <i>o Którą fazę uważasz za najbardziej interesującą lub najmniej interesującą i dlaczego?</i> <i>o Co chciałbyś zrobić inaczej niż zaproponował nauczyciel?</i> <i>o Jakie przestanie zrobiło na Tobie największe wrażenie?</i>	1. Uświadamia sobie wzrost poznawczy nabyty podczas procesu edukacyjnego. 2. Pokazuje swoje osobiste wrażenia.

ZASOBY	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zasoby ludzkie: nauczyciele, eksperci lokalnego gospodarstwa ekologicznego. ○ Środki finansowe: sprzedaż produktów ekologicznych we współpracy z gospodarstwem ekologicznym. ○ Możliwe partnerstwa z podmiotami społecznymi: lokalne gospodarstwa ekologiczne, lokalne stowarzyszenia rolników, firmy zajmujące się grafiką reklamową.
USTAWIENIE DZIAŁAŃ	<p>W klasie: Uczniowie analizują reklamę żywności, zbierają informacje o procesie produkcji żywności. Podział zadań między grupy.</p> <p>Poza klasą: Wizyta w lokalnej farmie ekologicznej i przemysłowej hodowli zwierząt. Przekazanie kwestionariusza rodzinom uczniów.</p>
EWALUACJA I DYSEMINACJA	
ELEMENTY EWALUACYJNE	Pod koniec jednostki edukacyjnej uczeń powinien być w stanie zrozumieć: <ul style="list-style-type: none"> ○ jakie są główne elementy reklamy żywności identyfikujące zagrożenia związane ze spożywaniem żywności paczkowanej powiązane z przekazem reklamowym ○ jakie są społeczne i środowiskowe koszty przekształceń związanych z marketingiem i sprzedażą Międzynarodowych Firm Spożywczych. ○ określić elementy odpowiedzialnej konsumpcji w celu ochrony własnego zdrowia i środowiska.
NARZĘDZIA EWALUACJI	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kwestionariusz samooceny (Załącznik 1) ○ Siatka ewaluacji oparta na Celach Nauczania Globalnej Edukacji Obywatelskiej związanych z wiekiem 12-15 lat (Załącznik 2)
DZIAŁANIA DYSEMINACYJNE	Materiały promocyjne. Wydarzenie finałowe w szkole.
NARZĘDZIA DYSEMINACYJNE	Projekt plakatu mającego na celu uświadomienie znaczenia odpowiedzialnej i krytycznej konsumpcji dla własnego zdrowia i dobrostanu środowiska. Opracowanie artykułu opisującego proces uczenia się i zawierającego główne wnioski, który zostanie zawarty w szkolnym czasopiśmie.

Załącznik 1

Obszar: ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO
Jednostka edukacyjna 03: Co jesz?

KWESTIONARIUSZ SAMOOCENY

Pytanie		Odpowiedź
1.	Co oznacza „odżywianie”?	
2.	Jakie są główne elementy składające się na reklamę żywności?	
3.	Jakie są główne etapy procesu produkcji żywności?	
4.	Jakie są główne różnice między przemysłową a ekologiczną produkcją mięsa?	
5.	Jakie może być ryzyko spożywania żywności paczkowanej związane z przekazem reklamowym?	
6.	Jakie są społeczne i środowiskowe koszty wylesiania przez międzynarodowe firmy spożywcze?	
7.	Czy zrealizowany projekt wydał Ci się interesujący? Dlaczego tak / dlaczego nie	
8.	Którą fazę uważasz za najbardziej interesującą lub najmniej interesującą i dlaczego?	
9.	Czego nowego się nauczyłeś, czego wcześniej nie wiedziałeś?	

Nauczyciel może dodać kolejne pytania, które uważa za istotne dla oceny ucznia..

Załącznik 2
Obszar: ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO
Jednostka edukacyjna 03: Co jesz?
SIATKA EWALUACYJNA⁶

Edukacja średnia niższego stopnia (12-15 lat)

Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Omów, w jaki sposób globalne struktury zarządzania współdziałają ze strukturami krajowymi i lokalnymi oraz zbadaj globalne obywatelstwo	Kontekst narodowy i jego historia, relacje, powiązania i współzależności z innymi narodami, organizacjami globalnymi i szerszym kontekstem globalnym (kulturowym, ekonomicznym, środowiskowym, politycznym).	
	Struktury i procesy globalnego zarządzania (zasady i prawa, systemy wymiaru sprawiedliwości) oraz ich powiązania z krajowymi i lokalnymi systemami zarządzania.	
	Jak globalne decyzje wpływają na jednostki, społeczności i kraje.	
	Prawa i obowiązki obywatelskie w odniesieniu do ram globalnych oraz sposób ich stosowania	
	Przykłady obywateli świata.	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Oceń pierwotne przyczyny głównych problemów lokalnych, krajowych i globalnych oraz wzajemne powiązania czynników lokalnych i globalnych	Wspólne obawy lokalne, krajowe i globalne oraz ich przyczyny	
	Zmieniające się globalne siły i wzorce oraz ich wpływ na codzienne życie ludzi	
	Jak historia, geografia, polityka, ekonomia, religia, technologia, media lub inne czynniki wpływają na aktualne problemy globalne (wolność słowa, status kobiet, uchodźcy, migranci, dziedzictwo kolonializmu,	

⁶ “Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives” opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

	niewolnictwo, mniejszości etniczne i religijne, degradacja środowiska)	
	Jak decyzje podejmowane na całym świecie lub w jednej części świata mogą wpływać na obecny i przyszły dobrobyt ludzi i środowiska w innych miejscach	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Okazywanie uznania i szacunku dla odmienności i różnorodności, pielęgnowanie empatii i solidarności wobec innych osób i grup społecznych	Wartości osobiste i wspólne, czym mogą się one różnić i co je kształtuje	
	Znaczenie wspólnych wartości (szacunek, tolerancja i zrozumienie, solidarność, empatia, troska, równość, integracja, godność ludzka) w nauce pokojowego współistnienia	
	Zaangażowanie w promowanie i ochronę różnic i różnorodności (społecznej i środowiskowej)	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Zbadanie, w jaki sposób jednostki i grupy podjęły działania w kwestiach o znaczeniu lokalnym, krajowym i globalnym oraz zaangażowanie się w odpowiedzi na problemy lokalne, krajowe i globalne	Zdefiniowanie ról i obowiązków jednostek i grup (instytucje publiczne, społeczeństwo obywatelskie, grupy wolontariackie) w podejmowaniu działań	
	Przewidywanie i analizowanie konsekwencji działań	
	Identyfikacja działań podejmowanych w celu poprawy społeczności (procesy polityczne, wykorzystanie mediów i technologii, grupy nacisku i interesów, ruchy społeczne, aktywizm pokojowy, rzecznictwo)	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Analiza wyzwań i dylematów związanych ze sprawiedliwością	Różne perspektywy sprawiedliwości społecznej i odpowiedzialności etycznej w różnych częściach świata oraz przekonania, wartości i czynniki, które na nie wpływają	

społeczną i odpowiedzialnością etyczną oraz rozważenie implikacje dla działań indywidualnych i zbiorowych	Jak te perspektywy mogą wpływać na uczciwe/nieuczciwe, etyczne/nieetyczne praktyki	
	Skuteczne i etyczne zaangażowanie obywatelskie w sprawy globalne (współczucie, empatia, solidarność, dialog, troska i szacunek dla ludzi i środowiska)	
	Dylematy etyczne (praca dzieci, bezpieczeństwo żywnościowe, legalne i nieuprawnione formy działania, takie jak użycie przemocy), przed którymi stoją obywatele, podejmując swoje obowiązki polityczne i społeczne oraz pełniąc role obywateli świata	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Rozwijanie i stosowanie umiejętności aktywnego zaangażowania i podejmowania działań promujących dobro wspólne	Motywacja osobista i jej wpływ na aktywność obywatelską	
	Osobisty zestaw wartości i etyki, które kierują decyzjami i działaniami	
	Sposoby zaangażowania się w rozwiązywanie problemu o globalnym znaczeniu w społeczności	
	Aktywne angażowanie się w lokalne, krajowe i globalne inicjatywy	
	Rozwijanie i stosowanie niezbędnej wiedzy, umiejętności, wartości i postaw popartych uniwersalnymi wartościami i zasadami praw człowieka	
	Wolontariat i możliwości <i>service learning</i>	
	Nawiązywanie kontaktów (rówieśnicy, społeczeństwo obywatelskie, organizacje non-profit, przedstawiciele zawodowi)	
	Przedsiębiorczość społeczna	
	Przyjmowanie pozytywnego zachowania	
ŚREDNI WYNIK		
CAŁKOWITY ŚREDNI WYNIK		

Jednostka edukacyjna 04: Woda: ważny zasób!

IDENTYFIKACJA

TYTUŁ Woda: ważny zasób!

POZIOM SZKOŁY Szkoła Podstawowa

KONTKEST

- Działania edukacyjne będą realizowane w szkole i poza nią.
- 15-20 uczniów uczęszczających do trzeciej klasy **w wieku 8 lat**.
- Zaangażowani nauczyciele: nauki ścisłe, geografia, matematyka, edukacja obywatelska, język angielski, język ojczysty

**POTRZEBA/
PROBLEM**

Marnotrawstwo wody na świecie to kwestia, którą należy się pilnie zająć, ponieważ mówimy o zasobach, które mają fundamentalne znaczenie dla przetrwania naszej planety. Ważne jest, aby już od najmłodszych lat uświadamiać nowym pokoleniom podejmowanie codziennych działań na rzecz ochrony wody jako wspólnego i niezbędnego do życia dobra. Niezbędne jest również zrozumienie potrzeby ochrony wody, aby nie zanieczyszczać jej. Uczniowie powinni mieć świadomość, że ich obecny styl życia może wpłynąć na przyszłość planety.

GRUPA DOCELOWA Uczniowie, nauczyciele i trenerzy, rodzice.
Interesariusze: stowarzyszenia ekologiczne
Beneficjenci: cała społeczność

METODY PRACY

- Wywiad kliniczny
- Burza mózgów
- Wspólne uczenie się
- Praca w grupach
- Czas w kręgu
- Praca w zespole

PLANOWANIE

**GŁÓWNE CELE
 (Cele nauczania)**

- Zrozumienie, jakie odpowiedzialne zachowania mogą mieć ludzie, aby zagwarantować wszystkim jakość życia.
- Uświadomienie sobie relacji pomiędzy różnymi elementami środowiska wodnego jako modelowego ekosystemu.
- Zrozumienie znaczenie ochrony wody dla ochrony planety.
- Poznanie wartości świeżej wody na planecie
- Poznanie ekosystemu bagien i jezior
- Poznanie niektórych właściwości wody i obiegu wody
- Ocena odpadów i zanieczyszczeń

CELE KSZTAŁCENIA Pre-primary & lower primary (5-9 years):
**GLOBALNEGO
 OBYWATELSTWA⁷
 (Cele usługi)**

- *Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i analizy:*
 Wymień różne źródła informacji i rozwiń podstawowe umiejętności dociekania.
- *Dzielenie się wartościami i obowiązkami opartymi na prawach człowieka:*
 zilustruj różnice i powiązania między różnymi grupami społecznymi.
- *Wprowadzenie odpowiednich umiejętności, wartości, przekonań i postaw:*
 Poznaj możliwe sposoby podejmowania działań mających na celu ulepszenie świata, w którym żyjemy.
- *Wykazanie osobistej i społecznej odpowiedzialności za pokój i zrównoważony świat:*
 Omów, w jaki sposób nasze wybory i działania wpływają na innych ludzi i planetę oraz przyjmij odpowiedzialne zachowanie.
- *Rozwijanie motywacji i chęci dbania o dobro wspólne:*
 Rozpoznaj znaczenie i korzyści z zaangażowania obywatelskiego

**KLUCZOWE
 KOMPETENCJE
 W NAUCE PRZEZ
 ŻYCIE**

- Umiejętności numeryczne, nauki ścisłe
- Kompetencje cyfrowe i technologiczne
- Umiejętności interpersonalne i zdolność do przyjmowania nowych kompetencji
- Aktywne obywatelstwo
- Przedsiębiorczość
- Świadomość i ekspresja kulturowa

**ZAANGAŻOWANE
 PRZEDMIOTY**

- Geografia
- Historia
- Język ojczysty
- Nauka
- Technologia
- Muzyka

⁷ “Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives” opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

- Matematyka

WDRAŻANIE

OPIS DZIAŁAŃ

FAZA 0:

Cel: określenie zrozumienia przez uczniów ich relacji z naturą i wodą.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. W celu wprowadzenia tematu prosi uczniów o zajęcie miejsc w kręgu, wyjaśnia tryb i funkcję przeprowadzania Wywiadu Klinicznego. 2. Zadaje szereg pytań naprowadzających, takich jak: <i>o Kiedy usłyszałeś słowo „środowisko”, co myślisz?</i> <i>o Co oznacza dla ciebie słowo „woda”?</i> <i>o Co myślisz o „czystej wodzie” i „wodzie pitnej”?</i> <i>o Skąd pochodzi świeża woda w domach?</i> <i>o Jak myślisz, ile wody człowiek potrzebuje każdego dnia?</i> <i>o Gdzie znajduje się woda?</i> <i>o Kto potrzebuje wody?</i> <i>o Kto zanieczyszcza wodę?</i> <i>o W jaki sposób można marnować wodę?</i> 3. Sugeruje przeniesienie różnych odpowiedzi na plakaty z podobnymi pomysłami, jako punkt wyjścia w podejściu do problemu.	1. Siada w kręgu i słucha. 2. Odpowiada na pytania jedno po drugim. 3. Zapisuje różne odpowiedzi i tworzy plakaty z podobnymi pomysłami.

FAZA 1

Cel: rozpoznanie wartości słodkiej wody na planecie

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Przedstawia film pokazujący rozprzestrzenianie się wody na planecie, zużycie wody w tzw. bogatych krajach, obszary suche, gdzie wody jest mało i związane z tym problemy zdrowotne (wybierz film w języku angielskim).	1. Ogląda wideo.

<ol style="list-style-type: none"> 2. Nauczyciel inicjuje dyskusję i refleksję nad treścią filmu i prosi uczniów o zebranie pomysłów indywidualnie lub w grupach. 3. Czyta historie o niedoborach i marnowaniu wody pitnej i prosi o odpowiedź na pytania czy jest to zrozumiałe, a następnie dzieli się nimi z klasą. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Dyskutuje, szanując czas i opinie innych; syntetyzuje pomysły z rówieśnikami. 3. Słucha i odpowiada na pytania, dzieląc się odpowiedziami z kolegami z klasy, szanując czas i opinie innych.
--	--

FAZA 2:

Cel: zrozumienie czym jest bagno i jezioro

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<ol style="list-style-type: none"> 1. Proponuje obejrzenie filmu o środowiskach jezior i bagien pod kątem flory i fauny. 2. Rozpoczyna dyskusję na temat tego, co było widziane poprzez pytania przewodnie. 3. Dzieli klasę na grupy i rozdaje informacje i arkusze ikonograficzne w celu określenia istotnych elementów i ich zdefiniowania. Prosi, aby wyprodukowana praca została pokazana klasie. 4. Proponuje zbiorowe zebranie treści badań w formach określonych z uczniami. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ogląda wideo 2. Uczestniczy w dyskusji 3. Dzieli się na grupy i wspólnie z członkami grupy analizuje i syntetyzuje arkusze, identyfikując istotne elementy. Każda grupa prezentuje swoją pracę 4. Uczestniczy w gromadzeniu zawartości

FAZA 3

Cel: Poznanie cyklu wody

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pokazuje obraz obiegu wody i omawia z uczniami fazy. 2. Prosi uczniów, aby podzielili się na grupy i przedstawili poszczególne etapy na plakatach, które zostaną rozwieszane w salach szkolnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obserwuje obraz i uczestniczy w dyskusji 2. Uczniowie dzielą się na grupy i opracowują plakaty.

FAZA 4

Cel: poznanie niektórych cech charakterystycznych wody.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Otwiera dyskusję na temat wiodącego pytania: Czy żywa istota może chodzić po wodzie?	1. Dołącza do dyskusji
2. Proponuje obejrzenie filmu na temat hydrometrów.	2. Ogląda wideo
3. Proponuje doświadczenie laboratoryjne dotyczące napięcia powierzchniowego (monety w szklance).	3. Uczestniczy i obserwuje eksperyment
4. Rozpoczyna dyskusję, podczas której wnioski są analizowane i podsumowywane na plakacie.	4. Uczestniczy w dyskusji i podsumowuje wnioski na plakacie.

FAZA 5
Cel: poznanie niektórych zanieczyszczeń wody

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Przedstawia pływające rośliny wodne, skupiając się na analizie, nomenklaturze, życiu,...	1. Ogląda
2. Zachęca uczniów do porównania hydrometrów z roślinami wodnymi.	2. Porównuje
3. Organizuje zajęcia laboratoryjne z użyciem kropli mydła, aby sprawdzić, co dzieje się z roślinami lub doświadczenia laboratoryjne z pływającym pieprzem (lub inne podobne eksperymenty).	3. Bierze udział w eksperymencie i dyskusji o tym, co dzieje się z roślinami
4. Prosi o podział na grupy i refleksję nad zanieczyszczającym działaniem mydła i śmiercią żywych istot.	4. Uczniowie dzielą się na grupy i przygotowują plakat podsumowujący zanieczyszczający wpływ mydła i śmierć żywych istot

FAZA 6
Cel: Rozpoznanie obecności wody w żywności: ślad wodny

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Proponuje film na temat obecności wody w jedzeniu wraz z tabelami prosząc uczniów o rozszyfrowanie danych	1. Ogląda film, uczniowie dzielą się na grupy i dekodują tabele, obliczając wartości procentowe.

i obliczenie procentów (praca grupowa). 2. Prosi każdą grupę o wyjaśnienie, co znaleźli. 3. Sugeruje uczniom narysowanie tego, co widzieli, w celu utrwalenia ich wiedzy.	2. Wyjaśnia 3. Rysuje to, czego się nauczył
---	--

FAZA 7

Cel: Rozpoznanie piękna wody: badanie znaczenia wody w tekstach poetyckich

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Sugeruje słuchanie i odtwarzanie piosenek na temat wody (wybierz teksty w języku angielskim lub języku ojczystym).	1. Słucha i śpiewa
2. Prosi o przedyskutowanie wywoływanych wrażeń i wybór piosenki na wspólną pieśń.	2. Uczestniczy w dyskusji i wraz z kolegami z klasy wybiera piosenkę.
3. Proponuje teksty poetyckie o wodzie.	3. Słucha i zastanawia się
4. Prosi o podzielenie się na grupy i napisanie oryginalnych wierszy na dany temat	4. Uczniowie dzielą się na grupy i tworzą wiersze.

FAZA 8

Cel: Rozpoznanie marnotrawstwa wody

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Proponuje film animowany o ściekach wodnych	1. Ogląda wideo
2. Otwiera rozmowę grupową, aby podkreślić, kto i kiedy marnuje wodę	2. Uczestniczy w dyskusji
3. Prosi o zastanowienie się nad własnymi działaniami i marnotrawstwem wody w rodzinie	3. Zastanawia się nad swoimi codziennymi działaniami, identyfikując marnotrawstwo i znajdując możliwe rozwiązania.

PHASE 9

Cel: przekazanie zdobytej wiedzy – Service Learning

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
--------------------	---------------

<ol style="list-style-type: none"> 1. Otwiera dyskusję grupową na wiodące pytania: „Co możemy zrobić, aby opowiedzieć o naszym doświadczeniu? Do kogo chcemy się zwrócić? Co chcemy zrozumieć? Jakich narzędzi możemy użyć do realizacji naszego projektu?” 2. Na podstawie udzielonych odpowiedzi prosi o zbudowanie ankiety, którą należy przekazać w szkole i członkom rodziny. 3. Prosi o analizę danych oraz zaprojektowanie, zaplanowanie i wdrożenie wyników w ramach projektu service learning. 4. Prosi o udostępnienie wykonanej pracy w celu podniesienia świadomości szkoły i rodzin. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odpowiada na pytania 2. Przygotowuje ankietę i przekazuje ją do szkoły i rodzin. 3. Analizuje dane, projektuje w grupach, planuje i realizuje projekt. 4. Dzieli się rezultatem projektu ze szkołą i rodzinami.
---	---

PHASE 10

Cel: wzmacnianie zdobytej wiedzy

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaprasza ich do przejścia przez różne fazy jednostki edukacyjnej. 2. Powtarza pytania zadane na początku rozdziału i prosi o przeanalizowanie, co się zmieniło w odpowiedziach. 3. Zadaje pytania, aby zwiększyć świadomość ścieżki uczenia się. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dokonuje przeglądu różnych faz jednostki poprzez wykonaną pracę. 2. Odpowiada na pytania, porównuje odpowiedzi z udzielonymi na początku rozdziału i identyfikuje, co się zmieniło, starając się wyjaśnić przyczynę. 3. Odpowiada i dzieli się emocjami i wiedzą z kolegami z klasy; odnotowuje poziom wzmocnienia wiedzy.

ZASOBY

- Zasoby ludzkie: nauczyciele, eksperci ds. środowiska.
- Zasoby finansowe:
- Możliwe partnerstwa z podmiotami społecznymi: stowarzyszeniami środowiskowymi, laboratoriami analizy wody

**USTAWIENIE
 DZIAŁAŃ**
W klasie:

Aktywność polegająca na oglądaniu filmów, analizie, dyskusji, tworzeniu plakatów.

Poza klasą:

Eksperymenty w laboratoriach analizy wody.

EWALUACJA I DYSEMINACJA
**ELEMENTY
 EWALUACYJNE**

Pod koniec jednostki edukacyjnej uczeń powinien być w stanie zrozumieć:

- relacje między różnymi elementami środowiska wodnego jako modelowego ekosystemu
- znaczenie ochrony wody w celu ochrony planety
- wartość słodkiej wody na planecie
- ochrona ekosystemu bagiennego i jeziornego
- właściwości wody i obieg wody
- jakich zachowań unikać, aby nie marnować wody?
- jakie są działania mające na celu ochronę wody?

**NARZĘDZIA
 EWALUACJI**

- Kwestionariusz samooceny (**Załącznik 1**)
- Siatka ewaluacji oparta na Celach Nauczania Globalnej Edukacji Obywatelskiej związanych z wiekiem 5-9 lat (**Załącznik 2**)

**DZIAŁANIA
 DYSEMINACYJNE**

Produkcja plakatów do ekspozycji w holu szkolnym
 Wydarzenie finałowe otwarte dla rodzin i społeczności.

**NARZĘDZIA
 DYSEMINACYJNE**

Tworzenie plakatów.
 Projekt zaproszenia na imprezę finałową.

Załącznik 1

Obszar: **ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO**
 Jednostka edukacyjna 04: **Woda: ważny zasób!**

KWESTIONARIUSZ SAMOOCENY

Pytanie		Odpowiedź
1.	Co oznacza „woda”?	
2.	Jakie znaczenie ma słodka woda dla planety i żywych istot (roślin, zwierząt, ludzi)?	
3.	Dlaczego ważne jest, aby chronić ekosystem bagien i jezior?	
4.	Jakie są główne cechy wody i jak wpływają na życie na planecie?	
5.	Czego dowiedziałeś się o obiegu wody?	
6.	Jakich zachowań powinieneś unikać, aby nie marnować wody?	
7.	Jakie działania powinna podjąć społeczność, aby zachować słodką wodę?	
8.	Czy projekt wydał Ci się interesujący? Dlaczego tak / dlaczego nie	
9.	Którą fazę uważasz za najbardziej interesującą lub najmniej interesującą i dlaczego?	
10.	Czego nowego się nauczyłeś, czego wcześniej nie wiedziałeś?	

Nauczyciel może dodać kolejne pytania, które uważa za istotne dla oceny ucznia.

Załącznik 2

Obszar: **ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO**
 Jednostka edukacyjna 04: **Woda: ważny zasób!**

SIATKA EWALUACYJNA⁸

Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna (5-9 lat)

Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Wymień różne źródła informacji i rozwiń podstawowe umiejętności analizowania	Różne źródła informacji i zbieranie informacji za pomocą szeregu narzędzi i źródeł (przyjaciele, rodzina, społeczność lokalna, szkoła, komiksy, opowiadania, filmy, wiadomości)	
	Słuchanie i komunikowanie się w sposób dokładny i wyraźny (umiejętności komunikacyjne, języki)	
	Identyfikowanie kluczowych pomysłów i rozpoznawanie różnych perspektyw	
	Interpretowanie wiadomości, w tym złożonych lub sprzecznych wiadomości	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Zilustruj różnice i powiązania między różnymi grupami społecznymi.	Podobieństwa i różnice w obrębie kultur i społeczeństw oraz między nimi (płeć, wiek, status społeczno-ekonomiczny, populacje marginalizowane)	
	Powiązania między społecznościami	
	Wspólne podstawowe potrzeby i prawa człowieka	
	Docenianie i szanowanie wszystkich ludzi i żywych istot, środowiska i rzeczy	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)

⁸ “Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives” opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

Poznaj możliwe sposoby podejmowania działań na rzecz poprawy świata, w którym żyjemy	W jaki sposób nasze wybory i działania mogą sprawić, że nasz dom, społeczność szkolna, kraj i planeta będą lepszym miejscem do życia i mogą chronić nasze środowisko?	
	Nauka współpracy (projekty oparte na współpracy dotyczące rzeczywistych problemów w społeczności – np. praca z innymi w celu zbierania i prezentowania informacji oraz używanie różnych metod do komunikowania wyników i pomysłów)	
	Umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Omów, w jaki sposób nasze wybory i działania wpływają na innych ludzi i planetę oraz zastosuj odpowiedzialne zachowanie	Wartości troski i szacunku dla siebie, innych i naszego środowiska	
	Zasoby indywidualne i wspólnotowe (kulturowe, ekonomiczne) oraz koncepcje bogaty/biedny, sprawiedliwy/niesprawiedliwy	
	Wzajemne połączenia między człowiekiem a środowiskiem	
	Przyjęcie nawyków zrównoważonej konsumpcji	
	Osobiste wybory i działania oraz ich wpływ na innych i środowisko	
	Rozróżnianie między „dobrem” a „złem” oraz uzasadnianie naszych wyborów i osądów	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Rozpoznaj znaczenie i korzyści z zaangażowania obywatelskiego	Korzyści z osobistego i zbiorowego zaangażowania obywatelskiego	
	Osoby i podmioty podejmujące działania na rzecz poprawy społeczności (współobywatele, kluby, sieci, grupy, organizacje, programy, inicjatywy)	
	Rola dzieci w znajdowaniu rozwiązań dla lokalnych, krajowych i globalnych wyzwań (w szkole, rodzinie, najbliższej społeczności, kraju, planecie)	
	Formy zaangażowania w domu, szkole, społeczności jako podstawowe aspekty obywatelstwa	
	Angażowanie się w dialog i debatę	
	Udział w zajęciach poza salą lekcyjną	

	Efektywna praca w grupach	
ŚREDNI WYNIK		
CAŁKOWITY ŚREDNI WYNIK		

Jednostka edukacyjna 05 – CHAOS KLIMATYCZNY

IDENTYFIKACJA

TYTUŁ Chaos klimatyczny

POZIOM SZKOŁY Szkoła średnia

KONTKEST

- Zajęcia edukacyjne będą opracowywane w szkole i poza nią.
- Min 20 uczniów **w wieku 15-16 lat**.
- Zaangażowani nauczyciele: co najmniej 4 nauczycieli zajmujących się wszystkimi przedmiotami szkolnymi.

**POTRZEBA/
PROBLEM**

Zmiany klimatyczne, jakich doświadczamy w ciągu ostatniej dekady na naszej planecie, to coraz bardziej niepokojący problem, który powoli zmienia społeczeństwo, w którym żyjemy, naszą gospodarkę, a przede wszystkim nasze zdrowie.

Zmiany klimatyczne na Ziemi dotknęły wszystkie kraje: polarne czapy lodowe topnieją, podnosząc poziom mórz; Coraz częściej występują ekstremalne zjawiska pogodowe, od wyniszczających opadów po susze powodujące szkody w roślinności, wśród zwierząt i oczywiście ludzi.

W tym kontekście młodzi ludzie, którzy reprezentują przyszłe pokolenie, muszą mieć świadomość, że mogą przyczynić się do ochrony naszej planety, przyjmując zrównoważony styl życia. Dzisiejsze działania mogą wpłynąć na przyszłe życie.

GRUPA DOCELOWA Uczniowie i ich rodziny; nauczyciele i edukatorzy; stowarzyszenia lokalne; organizacje pozarządowe; cała społeczność.

METODY PRACY

- Wywiad kliniczny
- Burza mózgów
- Otwarta dyskusja
- Wspólne uczenie się
- Debata
- Odgrywanie ról
- Praca w zespole

PLANOWANIE

GŁÓWNE CELE (Cele nauczania)

- Uczenie się o zmianach klimatycznych.
- Przyjmowanie odpowiedzialnego zachowania w celu ochrony planety
- Refleksja nad wpływem na biosferę, ekosystem i zdrowie w celu przyjęcia odpowiedzialnych zachowań w obronie zrównoważonego rozwoju.
- Zrozumienie charakterystycznych aspektów zjawisk naturalnych, ich zmienności oraz ich wpływu na planetę i nasze życie.
- Umiejętność powiązania zjawisk związanych ze zmianą klimatu z własnymi doświadczeniami życiowymi.
- Budowanie poczucia wspólnej odpowiedzialności
- Praca zespołowa

CELE KSZTAŁCENIA GLOBALNEGO OBYWATELSTWA⁹ (Cele usługi)

Szkoła średnia (wiek: 15-18+):

- *Znajomość kwestii lokalnych, krajowych i globalnych, systemów i struktur zarządzania:*
Krytycznie analizuj globalne systemy, struktury i procesy zarządzania oraz oceniaj implikacje dla globalnego obywatelstwa.
- *Zrozumienie współzależności i powiązań globalnych i lokalnych problemów:*
Krytycznie badaj lokalne, krajowe i globalne kwestie, obowiązki i konsekwencje podejmowania decyzji, badaj i proponuj odpowiednie odpowiedzi.
- *Rozwinięcie umiejętności krytycznego dochodzenia i analizy:*
Krytycznie oceń, w jaki sposób dynamika władzy wpływa na głos, wpływ, dostęp do zasobów, podejmowanie decyzji i zarządzanie.
- *Dzielenie się wartościami i obowiązkami opartymi na prawach człowieka:*
Krytycznie oceniaj powiązania między różnymi grupami, społecznościami i krajami.
- *Wprowadzenie odpowiednich umiejętności, wartości, przekonań i postaw:*
Rozwijaj i stosuj umiejętności skutecznego zaangażowania obywatelskiego.
- *Wykazanie osobistej i społecznej odpowiedzialności za pokojowy i zrównoważony świat:*
Krytycznie oceniaj kwestie sprawiedliwości społecznej i odpowiedzialności etycznej oraz podejmuj działania w celu zwalczania dyskryminacji i nierówności.

⁹ “Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives” opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

**KLUCZOWE
 KOMPETENCJE
 W NAUCE PRZEZ
 ŻYCIE**

- Alfabetyzacja
- Wielojęzyczność
- Umiejętności numeryczne, naukowe i inżynierskie
- Kompetencje cyfrowe i technologiczne
- Umiejętności interpersonalne i zdolność do przyjmowania nowych kompetencji
- Aktywne obywatelstwo
- Przedsiębiorczość

**ZAANGAŻOWANE
 PRZEDMIOTY**

- Edukacja obywatelska
- Geografia
- Język narodowy
- Języki obce
- Nauki ścisłe
- Matematyka
- Technologia

WDRAŻANIE
OPIS DZIAŁAŃ
FAZA 0:

Cel: wykrycie istniejącej wiedzy uczniów na temat zmian klimatycznych.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Nauczyciel zadaje pytania, aby dowiedzieć się, co uczeń wie lub nie wie na dany temat: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Jak rozumiesz słowo „klimat”?</i> ○ <i>Jaki wpływ na środowisko mają zmiany klimatyczne?</i> ○ <i>Co to jest efekt cieplarniany?</i> ○ <i>Jakie są przyczyny globalnego ocieplenia?</i> ○ <i>Jakie problemy stwarza ono dla środowiska?</i> ○ <i>Jak możemy sprawić, by życie na naszej planecie było zrównoważone?</i> 	1. Uczeń swobodnie odpowiada na pytania bez poprawiania przez nauczyciela i bez zmuszania do odpowiedzi.
2. Nauczyciel prosi uczniów o stworzenie mapy myśli dla każdego pytania wraz z różnymi odpowiedziami.	2. Uczniowie tworzą mapę myśli dla każdego pytania wraz z odpowiedziami.

FAZA 1

Cel: uświadomienie sobie poziomu zanieczyszczenia na ziemi

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
--------------------	---------------

<ol style="list-style-type: none"> 1. Nauczyciel dzieli uczniów na małe grupy i daje im zdjęcia przedstawiające: zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie wody w glebie, zanieczyszczenie elektromagnetyczne i zanieczyszczenie radioaktywne. 2. Nauczyciel prosi o połączenie obrazków kolorowymi nitkami w następujący sposób: <ul style="list-style-type: none"> - czerwona nitka zdjęcia związane z zanieczyszczeniem atmosfery, - żółta nitka zdjęcia zanieczyszczenia wody, - niebieska nitka zdjęcia zanieczyszczenia gleby, - czarna nitka zdjęcia zanieczyszczenia elektromagnetycznego - brązowa nitka zdjęcia skażeń promieniotwórczych. Następnie połącz wszystkie grupy białą nitką. To utworzy sieć zanieczyszczeń na ziemi. 3. Nauczyciel zadaje pytania, aby pobudzić dyskusję na temat stworzonej sieci. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczniowie układają się w małe grupy i oglądają zdjęcia. 2. Uczniowie łączą zdjęcia przedstawiające ten sam rodzaj zanieczyszczenia z wymaganą nicią i tworzą sieć zanieczyszczeń na ziemi. 4. Uczeń prezentuje swoje stanowisko biorąc pod uwagę czas i opinie innych.
--	---

FAZA 2:

Cel: zrozumienie różnych wpływów zjawisk pogodowych w różnych krajach.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dzieli klasę na małe grupy i prosi o przeanalizowanie tekstów o pogodzie i klimacie, zwracając uwagę na różnice przestrzenne i czasowe zjawisk pogodowych. 2. Prosi o spojrzenie na wykres opadów termicznych (wykres przedstawiający średnią temperaturę i opady w danej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analizuje podane teksty we współpracy z członkami grupy, zbiera główne dane i przygotowuje prezentację. Porównuje dane własne z danymi innych grup. 2. Patrzy na diagram, analizuje dane i odpowiada na pytania.

<p>lokalizacji) w Twoim mieście i porównanie go z miastem Cita (Rosja) i udzielenie odpowiedzi na pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Czy są cieplejsze i zimniejsze miesiące, czy też temperatury są stałe?</i> ○ <i>Jaki jest zakres temperatur pomiędzy najcieplejszym a najzimniejszym miesiącem?</i> ○ <i>Czy są miesiące deszczowe i suche, czy opady są stałe?</i> ○ <i>Ile milimetrów deszczu spada w ciągu roku?</i> ○ <i>Jaka jest różnica między najbardziej deszczowym a najsuchszym miesiącem?</i> ○ <i>Czy są bardziej wilgotne miesiące i mniej wilgotne miesiące, czy też wilgotność jest stała?</i> ○ <i>Jak bardzo zmienia się procent wilgotności pomiędzy najbardziej mokrym a najsuchszym miesiącem?</i> ○ <i>Czy istnieją relacje między trzema zmiennymi (temperatura, opady, wilgotność) w ciągu roku?</i> 	<p>3. Uczniowie porównują swoje odpowiedzi z odpowiedziami innych grup oraz formułują wnioski i hipotezy dotyczące przyczyn różnic.</p>
---	---

FAZA 3

Cel: poznanie skutków zmiany temperatury na planecie.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<p>1. Nauczyciel przy wsparciu eksperta przedstawia slajdy dotyczące procesu zmiany temperatury planety. Prosi uczniów o zastanowienie się nad tym, co zostało przedstawione w dyskusji.</p>	<p>1. Obserwuje prezentację i uczestniczy w dyskusji poprzez rozważanie na temat hipotez o zmianach temperatury w czasie i związanych z tym negatywnych skutkach.</p>

FAZA 4

Cel: poznanie wpływu efektu cieplarnianego na planetę.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
<p>1. Nauczyciel zgłębia temat efektu cieplarnianego poprzez spotkanie z ekspertem, czytanie</p>	<p>1. Słucha, czyta, obserwuje i analizuje obrazy. Bierze udział w dyskusji, szanując opinie innych i ramy czasowe.</p>

tekstu i oglądanie obrazów/filmów. Nauczyciel prosi uczniów o podzielenie się swoimi odkryciami z innymi.	
--	--

FAZA 5

Cel: Studium przypadków

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i prosi ich o przeanalizowanie następujących studiów przypadku poprzez przestudiowanie konkretnych tekstów: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>rozpad szelfu lodowcowego</i> ○ <i>pingwiny białobrewne</i> ○ <i>intensywna hodowla zwierząt (z pomocą eksperta).</i> 	1. Uczniowie dzielą się na grupy. Uczeń szuka materiału, porównuje główne treści zebrane z członkami swojej grupy i przygotowuje prezentację do pokazania swoim rówieśnikom.

FAZA 6

Cel: być świadomym wpływu swojego stylu życia na środowisko.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Oglądając film, nauczyciel uświadamia wpływ własnego stylu życia na środowisko. 2. Prosi uczniów o obliczenie śladu ekologicznego: (https://en.wikipedia.org/wiki/Ecological_footprint) 3. Zaprasza uczniów do podzielenia się wynikami i przedyskutowania ich wrażeń.	1. Słucha, obserwuje i rozumie to, co widzi 2. Oblicza własny ślad ekologiczny 3. Dzieli się swoimi wynikami i wrażeniami, szukając możliwych rozwiązań poprawiających swój wpływ na otoczenie.

FAZA 7

Cel: poznanie zobowiązań na poziomie instytucjonalnym do walki z globalnym ociepleniem.

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Nauczyciel prosi o przeanalizowanie w małych grupach zobowiązań podjętych na poziomie krajowym w celu zwalczania globalnego ocieplenia. Uczniowie powinni szukać konkretnych materiałów.	1. Dzieli się na grupy, szuka materiału, porównuje go z członkami grupy i analizuje zebrane dane i informacje.

2. Nauczyciel proponuje omówienie tematu poprzez odgrywanie ról (talk show) w celu porównania różnych stanowisk. 3. Prosi uczniów, aby podsumowali swoje wnioski na plakacie.	2. Aranżuje i bierze udział w odgrywaniu ról 3. Klasa przygotowuje plakat, dzieląc zadania i role.
--	---

FAZA 8

Cel: **Uczenie się przez usługi**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Po przejściu przez poszczególne etapy jednostki edukacyjnej, nauczyciel prosi uczniów o przygotowanie ankiety, która zostanie rozprawiona wśród społeczności lokalnej, aby uświadomić im kwestię ochrony środowiska i jak mogą zmienić swoje przyzwyczajenia. 2. Prosi uczniów o podsumowanie wyników ankiet i podzielenie się nimi ze społecznością poprzez zorganizowanie wydarzenia lub napisanie biuletynu (lub innego działania opracowanego w porozumieniu z uczniami).	1. Przygotowuje ankietę i przekazuje ją społeczności. 2. Analizuje wyniki i organizuje, planuje i wdraża wraz z kolegami z klasy ustalone działania w celu dzielenia się wynikami wśród społeczności.

FAZA 9

Cel: **analiza ścieżki dydaktycznej**

Co robi nauczyciel	Co robi uczeń
1. Nauczyciel ponownie powtarza te same pytania co w fazie 0 i prosi uczniów o zapisanie odpowiedzi na nowym plakacie. 2. Prosi o przeanalizowanie tego, co zmieniło się od początku ich pracy. 3. Nauczyciel prosi uczniów o wypełnienie kwestionariusza samooceny, odpowiadając na pytania: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Czy praca wydawała Ci się interesująca? Dlaczego tak / dlaczego nie.</i> 	1. Odpowiada na pytania i wraz z klasą przygotowuje plakat. 2. Analizuje oba plakaty i identyfikuje możliwe zmiany, wyrażając swoje opinie. 3. Wypełnia ankietę.

○ <i>Którą fazę uważasz za najbardziej interesującą lub najmniej interesującą i dlaczego?</i> ○ <i>Co chciałbyś zrobić inaczej niż zaproponował nauczyciel?</i> ○ <i>Jakie przesłanie wyniosłeś z zrealizowanego zadania?</i> ○ <i>Czy myślisz, że wpłynie to na Twoje życie?</i> ○ <i>W jaki sposób?</i>	

ZASOBY

- Zasoby ludzkie: nauczyciele, eksperci ds. zrównowazenia środowiskowego.
- Zasoby finansowe:
- Możliwe partnerstwa z podmiotami społecznymi: stowarzyszenia ekologiczne.

**USTAWIENIE
DZIAŁAŃ**
W klasie:

Czynności badawcze, analizy i refleksje w grupach roboczych pod kierunkiem nauczyciela.

Poza klasą:

Dystrybucja ankiety do przedstawicieli określonych kategorii żyjących w społeczności.

Organizacja imprezy upowszechniającej skierowanej do społeczności lokalnej.

EWALUACJA I DYSEMINACJA
**ELEMENTY
EWALUACYJNE**

Pod koniec jednostki szkoleniowej uczeń powinien rozumieć:

- jak zmiany klimatu wpływają na środowisko?
- różne wpływy zjawisk pogodowych w różnych krajach
- wpływ zmian temperatury i efektu cieplarnianego na planetę
- jak nasz styl życia może wpływać na środowisko?
- zobowiązania na poziomie instytucjonalnym do walki z globalnym ociepleniem

**NARZĘDZIA
EWALUACJI**

- Kwestionariusz samooceny (**Załącznik 1**)
- Siatka ewaluacji oparta na Celach Nauczania Globalnej Edukacji Obywatelskiej związanych z wiekiem 15-18+ lat (**Załącznik 2**)

**DZIAŁANIA
DYSEMINACYJNE**

Wydarzenie końcowe skierowane do społeczności lokalnej.
 Przygotowanie Newslettera do dystrybucji wśród społeczności.
 Posty na szkolnej stronie internetowej i w mediach społecznościowych.

**NARZĘDZIA
DYSEMINACYJNE**

Posty, wydarzenie, Newsletter.

Załącznik 1

Obszar: **ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO**
 Jednostka edukacyjna 05: **Chaos klimatyczny**

KWESTIONARIUSZ SAMOOCENY

Pytanie		Odpowiedź
1.	Co przychodzi ci na myśl, gdy słyszysz słowo „klimat”?	
2.	Jaki wpływ na środowisko mają zmiany klimatyczne?	
3.	Czym jest efekt cieplarniany i jak wpływa na planetę?	
4.	Jakie są przyczyny globalnego ocieplenia i związanego z nim wpływu na Ziemię?	
5.	Jak możemy prowadzić zrównoważony styl życia, aby ratować planetę?	
6.	Jakie są zobowiązania na poziomie instytucjonalnym do walki z globalnym ociepleniem?	
7.	Czy zrealizowany projekt wydał Ci się interesujący? Dlaczego tak / dlaczego nie	
8.	Którą fazę uważasz za najbardziej interesującą lub najmniej interesującą i dlaczego?	
9.	Czego nowego się nauczyłeś, czego nie wiedziałeś wcześniej?	

Nauczyciel może dodać kolejne pytania, które uważa za istotne dla oceny ucznia.

Załącznik 2
Obszar: ZRÓWNOWAŻONE ŚRODOWISKO
Jednostka edukacyjna 05: Chaos klimatyczny
SIATKA EWALUACYJNA¹⁰

Szkoła średnia (15-18+ lat)

Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Krytycznie analizuj globalne systemy, struktury i procesy zarządzania oraz oceniaj implikacje dla globalnego obywatelstwa	Globalne systemy, struktury i procesy zarządzania oraz sposób, w jaki przepisy, polityka i decyzje są podejmowane i stosowane na różnych poziomach	
	Jak jednostki, grupy, w tym sektor publiczny i prywatny, angażują się w globalne struktury i procesy zarządzania	
	Krytyczna refleksja nad tym, co to znaczy być członkiem globalnej społeczności i jak reagować na wspólne problemy (role, globalne powiązania, wzajemne powiązania, solidarność i implikacje w życiu codziennym)	
	Nierówności między państwami narodowymi i ich konsekwencje dla wykonywania praw i obowiązków w globalnym zarządzaniu	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Krytycznie badaj lokalne, krajowe i globalne kwestie, obowiązki i konsekwencje podejmowania decyzji, badaj i proponuj odpowiednie odpowiedzi.	Badanie głównych lokalnych, krajowych i globalnych problemów i perspektyw (dyskryminacja płci, prawa człowieka, zrównoważony rozwój, pokój i konflikty, uchodźcy, migracja, jakość środowiska, bezrobocie młodzieży)	
	Dogłębna analiza powiązanego charakteru problemów globalnych (przyczyny, czynniki, agenci, wymiary, organizacje międzynarodowe, korporacje międzynarodowe)	
	Ocena, w jaki sposób globalne struktury zarządzania i procesy odpowiadają na globalne problemy oraz skuteczność i adekwatność odpowiedzi (mediacja, arbitraż, sankcje, sojusze)	
	Krytyczna refleksja na temat wpływu na kwestie globalne i współzależności historii, geografii, polityki, ekonomii, kultury lub innych czynników	

¹⁰ "Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives" opublikowane w 2015 przez United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO

	Badania, analizy i komunikacja na tematy o powiązaniach globalnych i lokalnych (prawa dziecka, zrównoważony rozwój)	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Krytycznie oceniaj, w jaki sposób dynamika władzy wpływa na głos, wpływy, dostęp do zasobów, podejmowanie decyzji i zarządzanie	Analiza współczesnych problemów globalnych z perspektywy dynamiki władzy (równość płci, niepełnosprawność, bezrobocie młodzieży)	
	Czynniki ułatwiające lub utrudniające obywatelstwo i zaangażowanie obywatelskie na poziomie globalnym, krajowym i lokalnym (nierówności społeczne i gospodarcze, dynamika polityczna, relacje władzy, marginalizacja, dyskryminacja, władza państwowa, wojskowa/policyjna, ruchy społeczne, związki zawodowe)	
	Krytyczne badanie różnych punktów widzenia, poglądów i krytyki przeciwników lub mniejszości, w tym ocena roli mediów masowych i mediów społecznościowych w debatach globalnych i na temat globalnego obywatelstwa	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Krytycznie oceniaj powiązania między różnymi grupami, społecznościami i krajami	Prawa i obowiązki obywateli, grup i państw w społeczności międzynarodowej	
	Pojęcie legalności, praworządności, rzetelnego procesu i sprawiedliwości	
	Promowanie dobrego samopoczucia w społeczności i zrozumienie zagrożeń, potencjału reklamowego, dobrobytu na poziomie globalnym	
	Promowanie i obrona praw człowieka dla wszystkich	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Rozwijaj i stosuj umiejętności skutecznego zaangażowania obywatelskiego	Analiza czynników, które mogą wzmocnić lub ograniczyć zaangażowanie obywatelskie (dynamika gospodarcza, polityczna i społeczna oraz bariery w reprezentacji i uczestnictwie określonych grup, takich jak kobiety, mniejszości etniczne i religijne, osoby niepełnosprawne, młodzież)	
	Wybór najwłaściwszego sposobu pozyskiwania informacji, wyrażania opinii i podejmowania działań	

	w ważnych sprawach globalnych (skuteczność, wyniki, negatywne implikacje, względy etyczne)	
	Projekty współpracy w kwestiach o znaczeniu lokalnym i globalnym (środowisko, budowanie pokoju, homofobia, rasizm)	
	Umiejętności skutecznego zaangażowania politycznego i społecznego (krytyczne dochodzenie i badania, ocena dowodów, wysuwanie uzasadnionych argumentów, planowanie i organizowanie działań, współpraca, refleksja nad potencjalnymi konsekwencjami działań, uczenie się na sukcesach i porażkach)	
ŚREDNI WYNIK		
Cele nauczania	Kluczowe tematy	Punktacja (od 1 do 10)
Krytycznie oceniaj kwestie sprawiedliwości społecznej i odpowiedzialności etycznej oraz podejmuj działania w celu zwalczania dyskryminacji i nierówności.	Jak różne perspektywy sprawiedliwości społecznej i odpowiedzialności etycznej wpływają na podejmowanie decyzji politycznych i zaangażowanie obywatelskie (przynależność do ruchów politycznych, wolontariat i praca społeczna, zaangażowanie w grupy charytatywne lub religijne) lub komplikują rozwiązywanie problemów globalnych	
	Kwestie związane z kwestiami etycznymi (energia jądrowa i broń, prawa tubylców, cenzura, okrucieństwo wobec zwierząt, praktyki biznesowe)	
	Wyzwania dla zarządzania różnymi i sprzecznymi poglądami na sprawiedliwość i sprawiedliwość społeczną	
	Zakwestionowanie niesprawiedliwości i nierówności	
	Wykazanie odpowiedzialności etycznej i społecznej	
ŚREDNI WYNIK		
CAŁKOWITY ŚREDNI WYNIK		